



Gledališče med platnicami

Dramaturški vozeli teatra

Založništvo Maska in Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega veljata za uveljavljena krovna nosilca s kontinuiranim izdajanjem publikacij o scenskih praksah v Sloveniji. Prav pri slednji je leta 2010 izšla knjiga *Dobesednosti* Nebojše Popa Tasića, ki z izrazitim dometom avtorske pisave pod kritični drobnogled postavlja intimno samospraševanje o fenomenih delovanja »praktičnega dramaturga«.

Močno zaledje širših teoretičnih razprav in kritičnih refleksij o sodobnih scenskih umetnostih (gledališče, sodobni ples, performans...) ter medijski kulturi podpira založništvo Maska, ki ob časopisu za scenske umetnosti *Maska* (ta ima eno najdaljših tradicij v Evropi, prvič je izšla že leta 1920) ter knjižnih zbirkah TRANSformacije in Mediakcije vsako leto izda razsežno paletu umetniško-znanstvenih vsebin, ki odsevajo predvsem ažurno spremljanje uprizoritvenih tendenc in problematik. Premišljene uredniške politike vsakič angažirajo pisce z različnih disciplinarnih koncev – filozofije, sociologije, umetnosti – in s tem spodbujajo tematsko raznorodnost raziskovalnega terena. Podobne geste se držijo tudi v okviru prevajanja tujih avtorjev, z uprizoritveno umetnostjo nas torej seznanjajo v širšem formatu, ki se prepleta z umetniškim aktivizmom, globalizacijo, poststrukturalizmom, družbo spektakla, (de)politizacijo ter kritičnimi retrospektivami na prelomne trenutke v slovenski gledališki zgodovini. Seveda pri pregledu ne smemo mimo drugih uveljavljenih izdajateljev, pri katerih je gledališka knjižna produkcija sicer skromnejša oziroma bolj selektivna, a kljub temu nepogrešljiva tako za stroko kot širšo javnost (AGRFT, Zavod Emanat, Slovenski gledališki muzej, Aristej/Dialogi, Gledališče Glej, Integrali, ZRC SAZU ...).

Hrbtna stran vidnega ustvarjanja

K prepoznavnim teoretičnim smernicam, s katerimi Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega – sicer ena izmed najstarejših specializiranih teatroloških edicij v Evropi in svetu – širi prostor za poglobljene analize gledališke teorije (najbolj

sveža izvoda sta *Govorjeno telo* Valèra Novarine, ki skozi raznolike besedilne vrste preiskuje gledališki jezik, prostor, čas in telo igralca, in *Izčrpavajoči ples: uprizarjanje in politika giba* Andréja Lepeckega, v kateri avtor obravnava opuse uveljavljenih sodobnih koreografov, ki od začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja oblikujejo evropsko in severnoameriško plesno krajino), se kot specifičen vsebinski sklop priključujejo knjižne izdaje, nastale izpod peres neposrednih praktičnih gledaliških ustvarjalcev; toda ne kot teoretično znanstveni zapisi, temveč kot njihovi vzporedni, zasebni, a zato nič manj relevantni dokumenti. Prav ti so, poleg ekskluzivnosti, dobrodošla spreobrnjena »točka opazovanja«, v kateri se pisci v domala zasebni maniri karakterno razgaljajo, hkrati pa potrjujejo neločljivost osebnih integritete, ki je vpeta v delovne (gledališke) stopke. Ta je pač zmeraj predvsem notranje iskanje in individualno procesiranje, pa naj je to igralec, režiser, scenograf, kostumograf, dramaturg ...

V zadnjih petih letih je zbirko popestrilo pet z vidika intenzivnega zasebnega avtorskega dometa posebnih edicij, med njimi *Rabe sočutja* Igorja Lampreta (pronikliji dramaturški eseji), *Biti z igro* Mileta Koruna (»avtopoetičen filozofski esej o gledališču, igri, uprizarjanju, gledalcu in režiserju«), *K norosti (in revoluciji)* Ivane Sajko (o problematiki »ustvarjanja« umetniškega in filozofskega ter znanstvenega) in *Prigodnice* Mile Kačič (zbirka pesmi, v veliki meri posvečena ljudem, ki so bili povezani z avtoričino gledališko potjo).

Gordijski vozli dramaturgije

Knjiga *Dobesednosti* s podnaslo-

vom *Dramaturška poezija* avtorja Nebojše Popa Tasića v polju gledališke literature gotovo predstavlja prav poseben moment. Nabor zapisov je najprej strukturiran kot zasebna oblika leksikona, pozneje pa skozi raznovrstnost pesniških verzov (avtorjevih prepoznavnih dramaturških razčlemb), ki se zvrstijo v kronologiji njegovega praktičnega ustvarjanja (največ je sodeloval z režiserjem Jernejem Lorencijem, v domala vseh slovenskih gledališčih). Tasićeva izreka je brezkompromisna, ukinja kakršne koli (gledališko) moralne zadržke ali predsodke, ki naj bi se trdovratno držali mistificiranosti »praktičnega dramaturga«. Kljub temu da je prvi del knjige zasnovan nekoliko formalistično, zunanji videz (pre)vara. Tudi ko Pop Tasić preudarno razčlenjuje najbolj občutljive in intimne sloje kreativnega procesa, kot so blaznost, frustracija, nečimrnost, etika in vera, jih razpostavlja skozi precizno, pronicljivo, pa tudi zajedljivo in cinično govorico, za katero se skriva poglobljeno umevanje lastne ustvarjalne eksistence, ki jo vseskozi zasledujeta večni produktivni dvom in samokritičnost. Še večja avtorjeva »specialiteta« so njegove unikatne dramaturške razčlemba, tako imenovana dramaturška poezija, s katero zmore Pop Tasić v nekaj verzih zamahih priklicati idejnega duha in atmosfero dramatskih besedil »velikanov« (Čehov, Molière, Strindberg, Ovid, Gombrowicz ...). *Dobesednosti* so pravzaprav dramaturški vozeli vsega tistega, česar gledališče v najširšem pomenu ne bi smelo izvzeti iz lastnega obstoja: intimnosti, tveganja, samosvojesti, ostrine in neomajnega stališča.

ZALA DOBOVŠEK

Stran / Page: 9

Doseg / Reach: 130000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 452 cm²

2 / 2



MASKA IN KNJIŽNICA MGL – Uveljavljena nosilca publikacij o scenskih praksah. FOTO BLAŽ SAMEC